

**Програмові вимоги з навчальної дисципліни
«Теоретичні та практичні аспекти захисту цивільних прав та інтересів»
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня освіти
за освітньо-науковою програмою «Право» спеціальності 081 «Право»**

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

Тема 1. Методологічні засади здійснення суб'єктивних цивільних прав.

Поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав. Принципи здійснення суб'єктивних цивільних прав. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав.

Тема 2. Проблема зловживання суб'єктивними правами.

Категорія «зловживання правом» у цивілістичній науці. Зловживання матеріальними правами. Зловживання процесуальними правами.

Тема 3. Поняття та правова природа захисту суб'єктивних цивільних прав.

Правовий захист як одна з гарантій прав і свобод учасників цивільних правовідносин. Теоретичні концепції щодо визначення поняття «право на захист». Підстави для захисту цивільного права.

Захист суб'єктивних цивільних прав у механізмі правового регулювання.

Доктринальні підходи до поняття «охоронюваний законом інтерес».

Співвідношення поняття «захист цивільних прав та інтересів» з такими категоріями як «охорона цивільних прав», «цивільно-правова відповідальність», «цивільно-правова санкція».

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ФОРМИ І СПОСОБИ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

Тема 4. Форми захисту суб'єктивних цивільних прав.

Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту цивільних прав та інтересів.

Захист цивільних прав та інтересів у судовому порядку. Поняття та кваліфікація матеріально-правових способів захисту цивільних прав та інтересів судом. Основні правила вибору способів захисту цивільних прав та інтересів. Об'єднання позовів та конкуренція позовів. Підстави для відмови у захисті цивільних прав та інтересів у судовому порядку.

Способи адміністративного порядку захисту цивільних прав.

Захист цивільних прав та інтересів нотаріусом.

Поняття права учасників цивільних правовідносин на самозахист. Загальні критерії правомірності здійснення права на самозахист цивільних прав та інтересів. Форми самозахисту. Способи самозахисту.

Тема 5. Загальні способи захисту суб'єктивних цивільних прав.

Доктринальні підходи до поняття «способи захисту цивільних прав та інтересів». Класифікація способів захисту цивільних прав та інтересів. Суб'єкти захисту. Засоби матеріально-правового та процесуально-правового характеру.

Визнання права: необхідність застосування та самостійність способу. Визнання права як передумова застосування інших способів.

Визнання правочину недійсним. Загальні вимоги дійсності правочинів.

Припинення дії, яка порушує право, як спосіб захисту.

Відновлення становища, яке існувало до порушення. Застосування як самостійного способу та в сукупності з іншими.

Примусове виконання обов'язку в натурі - реальне виконання. Принцип реального та належного виконання.

Шляхи зміни правовідношення. Застосування припинення правовідношення як способу захисту цивільних прав.

Відшкодування збитків. Поняття збитків. Обсяг відшкодування збитків. «Збитки» та «школа».

Відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Поняття моральної шкоди. Підстави для відшкодування. Розмір та форми відшкодування. Вибір способу. Критерії визначення виплат. Доведення наявності моральної шкоди.

Визнання незаконними рішення, дії чи бездіяльності органу державної влади, органу влади АРК, або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Предмет судового оскарження.

Кондикційне зобов'язання як універсальний спосіб захисту цивільних прав.

Тема 6. Спеціальні способи захисту суб'єктивних цивільних прав.

Принципи кваліфікації способів захисту як спеціальних. Юридичні наслідки кваліфікації способів захисту як спеціальних.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ЗАХИСТ ОКРЕМИХ ВИДІВ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

Тема 7. Особливості захисту речових прав.

Основні способи захисту права власності. Суб'єкти захисту. Класифікація способів захисту права власності. Загальні і спеціальні способи захисту права власності. Речово-правові та зобов'язально-правові способи захисту.

Захист права спільної власності. Захист інтересів власників у надзвичайних ситуаціях. Захист права власності осіб, визнаних безвісно відсутніми або оголошених померлими.

Тема 8. Особливості захисту договірних прав.

Особливості застосування загальних способів захисту прав учасників договірних правовідносин.

Захист прав сторін договору купівлі-продажу. Захист прав сторін договору дарування. Захист прав сторін договору найму (оренди). Захист прав учасників підрядних відносин. Захист прав учасників правовідносин з надання фінансових послуг.

Тема 9. Особливості захисту прав інтелектуальної власності.

Захист та охорона авторського та суміжних прав. Способи захисту авторського та суміжних прав. Юрисдикційна форма захисту авторського і суміжних прав. Адміністративний порядок захисту. Самозахист авторського та суміжних прав. Цивільна, адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення авторського і суміжних прав.

Особливості захисту прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Цивільно-правові способи захисту прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Судовий захист прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Адміністративний порядок захисту прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Цивільно-правові способи захисту прав на комерційне найменування. Цивільно-правові способи захисту прав на торгівельну марку. Порушення прав володільця торгової марки. Позови про: «розмивання» торгової марки, припинення незаконного її використання, відшкодування збитків. Адміністративний порядок захисту прав та торгівельну марку.

Захист прав володільців комерційної таємниці. Судовий, адміністративний та самозахист прав володільців комерційної таємниці.

Тема 10. Особливості захисту спадкових прав.

Поняття захисту права на спадкування. Захист прав спадкоємців при здійсненні охорони та управління спадковим майном. Визнання заповіту недійсним у системі способів захисту спадкових прав. Особливості захисту права на обов'язкову частку спадщини.

Тема 11. Особливості захисту особистих та інших немайнових прав.

Поняття та зміст права на захист особистих немайнових прав. Застосування загальних цивільно-правових способів захисту.

Спеціальні способи захисту. Поновлення порушеного права: сутність, умови застосування. Право на відповідь та на спростування недостовірної інформації: поняття, відмінність, підстави для виникнення. Умови виникнення права на відповідь та на спростування. Особи, які мають право на пред'явлення позову про спростування відомостей. Відповідачі у справі. Спосіб спростування. Право на відшкодування майнової і моральної шкоди.

Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Відмінність заборони від спростування. Підвиди заборони. Відшкодування шкоди.